

An de liende

is een elektrisch Stellingwarfs maandblad
van de stichting Stellingwerfs Eigen (sSe)

Oplage: 1038 e-adressen
6de jaorgaank, nummer 3
Datum: 1 maart 2011

Redactie: Frank de Vries
Piet Bult

Aemels: info@stellingwerfs-eigen.nl
Webstee: www.stellingwerfs-eigen.nl
(Hier vien ie ok et archief van An de liende.)

ISSN : 1872-4108
NUR : 525
SSE : 1103

Verantwoordelikhied m.b.t. et copy- en auteursrecht van instuurd wark ligt bi'j de instuuder.
Copy- en auteursrecht van instuurd wark bin en blieden van de oorspronkelijke maeker.
De redactie/uitgever nemt gien verantwoordelikhied veur inzunnen wark!
Et deursturen van dit blad mag allien zonder veraanderings.
Kiek op de laeste bladziede veur meer spulriegels.

De inhoud van disse maand:

• Van de redaktie	3
• Agende	4
• Tiedelozen	5
• Rust	5
• Friese waterlinie	6
• Matteüs Passion	8
• Leesclub Joodse Literatuur	9
• Febrewaori-tafereel	9
• Wietske	10
• Utersten	11
• Tresoar bezoekers	12
• Femilie in Platte	13
• Wat zien ik	14
• Grenzen	15
• Heisterbeistern	18
• 200 Jaor leden	19
• Tomke	20
• Bi-jproaten	21
• Priiswinners Koesboek	22
• Brink	22
• Dreugkloot	23
• Mien moat ‘Kniggien’	24
• Volksverhaelen (22)	25
• God allemachtig	27
• Overienkomst en verschil	28
• Sammie	29
• Taeltuun	30
• Stelling van de maand	31

Mit hier en daor ’n háffel Kuukse humor, zoas...

’n Bitje Lând van Kuuksen humor

Veehandelaor tégge ’nen boêr um de pries te drukke:

*“As die koei van ow nou van âchter mar ‘s
krek keek as van veur!”*

Zét d’n boêr:

*“Dan hadde d’r gaar niks án, want dan
waar ze nie te melleke!”*

Chris Kerkhoff, Kuuk

Van de redactie

Om mit et internationaole projekt van de Beatrijs mitdoen te kunnen mowwe oons op zien uterst rond disse tied anmellen. Dat hawwe an 't aende van veurig jaor dan ok daon. Now hewwe oons toch ok mar weer ofmelded omreden d'r gieniene was die wat hulpe toezegd het. De Beatrijs is intied in et ronde archief onder et buro verdwenen. Jammer, jammer en nog es jammer. De naeme Stellingwarf en et Stellingwarfs hawwe internationaol weer wat beter op 'e kaorte zetten kund. En niet alliend op 'e kaorte mar deur oonze kontakten mit Brussel vaalt zoks vanzels ok op bi'j meensken die daor over de erkenning en de centen gaon. Die erkenning onder Diel III wodt dan - gelokkig - ok niks en naor de centen kuwwe ok wel fluiten. Mar ja, Stellingwarfers hebben taelgreenzen en perveensiegreenzen (zegge mar gerust: oogkleppen) insteld en hebben daorbuten niks te zuken, vienen een protte...

'Et Fries in de Grondwet', een mooie gedaachte. Wa'k van de Nederlaanse Nedersaksen now weer zo sloeg viene is dat ze niet mitliften over die gedaachte van et Fries. D'r bin roegweg mar zoe'n 200.000 meensken die fesoenlik Fries lezen en schrieven kunnen. D'r roegweg zoe'n 1.500.000 meensken die kroem praoten. Zoe'n tael komt dan toch ok vule eerder in anmarking as et Fries, zoj' zeggen. Nog liever: hadde de saemenwarking zocht om tot een totaole taelhervorming in Nederlaand te kommen! Mar ja, aj't van de SONT hebben moeten, zij' altied te laete wezen...

Ik leesde argens dat oonze Johan now van Drees trekt. Now het Johan zien halve leven al trokken, he'k begrepen mar now kan him hielemaole niks meer gebeuren. Bi'j naacht en ontiede altied op pad mar niet een peer ure daegs op een waarm kantoor wat briefies naokieken en invullen kunnen, wol d'r bi'j al gienertied in mar och, d'r lopen grif meer van zokken rond. Awwe uutneudigd wodden gao'we dommiet in april vanzels wel even naor et grote feest toe.

Kotleden kree'k nog een pepieren briefien onder ogen van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte waar op ston dat de sSr deur de Belastingdienst as een ANBI-instelling anwezen was. Zoas wel vaeker, bin ze bi'j disse klub niet in de eerste leugen stikt. De sSr is as ANBI anwezen west van 1 jannewaori 2008 t/m 31 jannewaori 2010. Op 10 maart 2010 is die anwizing liekwels introkken deur de Belastingdienst. Over schinkings en legaten an de Schrieversronte moet dan ok gewoon belasting betaeld wodden. Aj' dan toch een doffien over hebben kuj' dat mit belastingveurdeel wél wat schinken an Stichting Stellingwerfs Eigen. Die bin wel as ANBI anwezen en dan hi'j' ok nog es et alderbelangriekste veurdeel dat et 100% ten goede komt an promotie van de Stellingwarfse tael en kultuur, in plaets van an vette lonen en beste pensioen-veurzienings. Veur meer infermaosie over doffies of aandere bi'jdregemeugelikheden even een aemeltien naor info@stellingwerfs-eigen.nl, en overleggen we wel even.

We kriegen de laeste tied hoe langer, hoe meer vraogen over schriefwieze en ofkomst van Stellingwarfse woorden (etymologie). Et kost een protte tied mar et is ok slim ni'jsgierig wark om uut te zuken hoe we - en eerder de oolde Saksen - an bepaolde woorden kommen. En in overleg mit aanderen blikt dan ok nog es dat et Stellingwarfs een protte van die oolde woorden as alderbeste beweerd het, vaeks uut et oold-Germaans. Dat is hatstikke mooi vanzels, dat aj' ok nog es wat over een bepaold woord weten willen dan pluzen we dat graeg even veur je uut.

pb

Agende...

Mit hulpe van de historische verienings van Appelsche, Haulerwiek, Oosterwoolde en Makkinge is d'r op zaoterdag **5 meert 2011** van 13:00 – 16:00 ure een

Genealogische middag in et dörpshuus van Makkinge

De intree is ommenocht en daor kuj'

- advies en hulpe kriegen mit et opzetten van een eigen stamboom-onderzuuk
- verschillende genalogies en kertierstaoten inzien
- de streekgeschiedenis van Stellingwarf bekieken

De organisaosie is in hanen van de Historische Verieninge Makkinge e.o.

Op **10 meert** is d'r een bi'jienkomst over de Friese waeterlinie in **Blesdieke**.

Kiek veur meer infermaosie veerderop in dit nommer, op blz. 6.

Op **10 en 24 meert** en op **7 april** van **20:00 tot 22:00** ure in de Geriffemeerde karke in Donkerbroek kuj' onder leiding van pastor Erica Plomp-den Uijl miemeren over God.

Op **15 meert van 9:30 tot 11:30 ure** besprekt pastor Erica Plomp-den Uijl bi'j heur thuis in Makkinge et boek Oorlogstraonen.

Op **15 april** Matteüs Passie in de geriffemeerde karke in Donkerbroek

Op **17 april** Matteüs Passie in de geriffemeerde karke Appelsche

Op **22 april** Matteüs Passie in 'Et Anker' in Oosterwoolde

Alle aovens beginnen om 19:30 ure en de toegang is ommenocht.

Kiek veur meer infermaosie veerderop in dit nommer, op blz. 8.

Op t Twents Offensief II, op **14 april** tusken 20:00 en 24:00 uur bie Media Art Café Berlijn in Eanske, verschient de boekversie van t **Dialexicon Twents**, van Goaitsen van der Vliet.

T-N 50.000 trefweurde en N-T 25.000, beide zon 900 ziedn.

Tiedelozen...

Tiedelozen...

De tied komt weer an veur disse vroege bluuier en wist oons de weg naor de meitied.

Et woordeboek gef't nog meer naemen zoas ze in de Stellingwarven uutspreuken wodden o.e. tieleroze. Dit liekt mi'j een benaeming die niet klopt en is in vroeger-tieden daenk' een keer verkeerd verstaon en as zodaonig rondbazuind. Aandere benaemings bin o.e. paoskebloem, meertbluier en tudeldozen.

Via Geert Lantinga kwa'k in kontakt mit Hindrik van der Ploeg uut Donkerbroek, die hier onderzuuk naor dot. Mi'j weren nog een peer plakken bekend waor as de tiedelozen in et wild veurkommen en hebbe Hindrik slimme bliede maekt. Hi'j dot onderzuuk naor et veurkommen van de wilde tiedeloze (*N. pseudonarcissen*) in de Stellingwarven. Biezondere soorten in disse bin *Sion* en *Twink* en een tal ni'je vienplakken van stinzenflora.

De kenmarken van de wilde tiedelozen bin as volgt:

- Et is een kleinbloemig soort.
- De bijkroon (de trompet) is heldergeel.
- De bloemdekblatties of kroonslippen an de boverkaante rondomme de trompet bin lochtgeel.
- Zi'j bluuien vule eerder as de grootbloemige tiedelozen.
- De blaeder bin smal en de bloemen stikken amperan boven de blaeder uut.

Weten jow zoe'n vienplak geef et dan deur an de redaktie van dit blad info@stellingwerfs-eigen.nl of an marty.poorter@kpnplanet.nl

De meugelikhied bestaot dat ze gewoon nog veurkommen in oolde (boere)tunen.

Frank de Vries

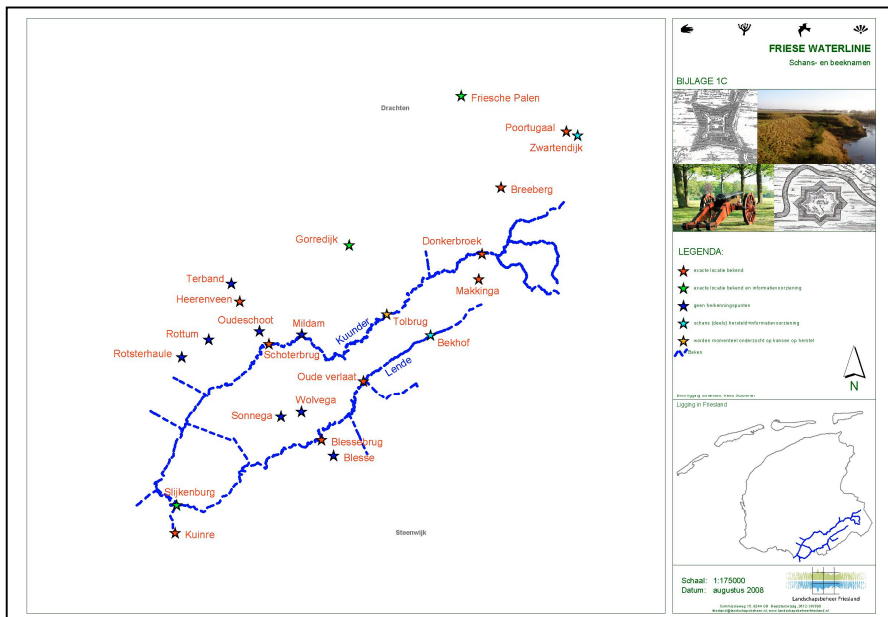
Rust

De olde man zit op een bänkien
et mutten in de zak
het maang (mogen) op skoot.

Corry Overmars. Hasselt

Uitnodiging Informatiebijeenkomsten Friese Waterlinie

19.30 uur
10 maart Et Karkien Blesdijke

Zie volgende bladziede

Landschapsbeheer Friesland en Plattelânsprojekten Zuidoost Fryslân nodigen u van harte uit voor een informatieavond over de ontwikkeling van de Friese Waterlinie in Zuidoost Fryslân op:

10 maart Et Karkien Blesdijke

19.30 uur

De ontwikkeling van de Friese Waterlinie is een initiatief van Landschapsbeheer Friesland en het Gebiedsplatform Plattelânsprojekten Zuidoost Fryslân.

De Friese Waterlinie kan voor bewoners en ondernemers een bijzonder aanknopingspunt vormen voor de verdere ontwikkeling van de identiteit van dit gebied.

Tot eind 2011 wordt er gewerkt aan een visie op de Friese Waterlinie. Hoe kan dit bijzondere onderwerp weer leefbaar worden gemaakt in deze streek? Hoe kan het de ontwikkeling van de streek versterken? En welke rol spelen recreatie, toerisme, cultuur, waterbeheer, natuurbeheer en landschap hierbij. De visie wordt samen met inwoners van de streek ontwikkeld en tijdens informatieavonden toegelicht. Tegelijk worden bezoekers opgeroepen om informatie of attributen in te brengen: illustraties, kennis, literatuur, oude artikelen en verhalen, krantenberichten, of wellicht opgegraven (kanons)kogels die nu nog in de vensterbank liggen. Iedereen is van harte welkom. De entree is gratis.

Aanvang 19.30 uur. U wordt ontvangen met koffie/thee, de avond in 'Et Karkien' te Blesdijke duurt tot ca. 21.30 uur.

19.30 - 19.45 uur	Ontvangst met koffie
19.45 - 20.30 uur	'Het verhaal van de Friese Waterlinie' door Karin Sjoukes (Landschapsbeheer Friesland) en Nicolette Hartong (provincie Fryslân)
20.30 - 20.45 uur	Pauze
20.45 - 21.00 uur	Project Planontwikkeling Friese Waterlinie in 2011: de rol van mensen in de streek
21.00 - 21.30	Hoe kan de Friese Waterlinie weer beleefbaar worden gemaakt?
21.30 uur	Napraten

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Karin Sjoukes, Landschapsbeheer Friesland, (0512) 38 38 00

Nicolette Hartong, Plattelânsprojekten Zuidoost Fryslân, tel: (0512) 38 40 00

n Poar Grunneger sprek'n

- Dij niks neudeg het, is riek zat
- n Dooie wait nait woar of zien graf ligt
- Dij ain oog tou dut, heurt nait alles
- Noa regen gruit t gras, noa draank proaterij
- Dij laange vingers het, mout ook laange bainen hebben

Lenus van der Broek

Matteüs Passion...

MATTEUS PASSIE IN OOSTESTELLINGEWERF

Een eigentijdse Passie met oude elementen.

De werkgroep Vorming en Toerusting van de protestantse kerken van Oosterwolde, Appelscha, Donkerbroek en Friesland's End, biedt u met gepaste trots een bijzonder zangproject aan. Een gezongen Passie op basis van teksten uit Matteüs, over het lijden en sterven van Jezus.

Vanaf januari is er door een vierstemmig gelegenheidskoor en combo samengesteld uit deze dorpen druk gerepeteerd om de muziek en teksten onder de knie te krijgen. Wij zijn blij dat we in de week vooraf gaand aan Pasen de Matteüs Passie ten gehore mogen brengen.

Deze moderne versie van de Matteüs Passie is geschreven door Gerard van Amstel en Piet van Midden heeft er passende eigentijdse muziek bij gemaakt.

Het project staat onder leiding van Akke Bosma uit Sneek, zij heeft het conservatorium gevolgd en al veel ervaring opgedaan met dit soort zangprojecten. Zij heeft met haar enthousiaste begeleiding haar passie voor de Passie over weten te brengen op het koor en combo.

In deze uitvoering zijn vier koralen van Bach's meesterwerk de Mattheus Passion verwerkt die door het publiek meegezongen kunnen worden. Wij nodigen u dan ook van harte uit om te komen luisteren, mee te zingen en vooral te genieten van dit bijzondere project.

De opvoeringen zullen plaats vinden in:

- de Gereformeerde kerk van Donkerbroek **op 15 april**,
- de Gereformeerde kerk van Appelscha **op 17 april**,
- in "Het Anker" te Oosterwolde **op 22 april**.

De aanvang is **19.30 uur**. De toegang is gratis. Er zal wel een collecte zijn voor de onkosten bestrijding. Graag tot ziens.

DRIE AVONDEN IN DE 40-DAGENTIJD ALS EEN BEZINNING

10, 24 maart en 7 april van 20.00 tot 22.00 uur in de gereformeerde kerk in Donkerbroek kunt u mijmeren over God, de mens en de wereld. Gespreksleider Erica Plomp-den Uijl

Als uitgangspunt gebruiken we enkele hoofdstukken uit het boek van Jürgen Beumer

Heeft de regen een vader? Mijmeren over God, de mens en de wereld.

De tekst zoekt een verbinding met onze persoonlijke ervaringen. Geloven speelt zich af tussen weten en niet-weten én het vertrouwen dat onze geloofswaarden gaan over een God die onze wereld draagt. Via woorden en korte meditatievormen proberen we gedachten en gevoelens iets langer vast te houden dan gebruikelijk is in de haast van het leven.

Door de avonden loopt als rode draad vrede zoeken met God, jezelf en de wereld om je heen. Een moment om even op adem te komen in de hectiek van alledag.

LEESCLUB JOODSE LITERATUUR

15 Maart van 9.30 tot 11.30 uur bespreken we bij mij thuis het boek *Oorlogstranen* (2008) van Lody B. van de Kamp. Lody B. van de Kamp (1948) is rabbijn aan talmoedscholen in Zwitserland en Engeland. Het hoofdthema is: moet je een belofte altijd houden? Maar wat als het leven langs zulke vreemde kronkels gaat dat je met jezelf en je beloftes in de knoop komt? Het is het verhaal van Lucia die door haar kloosterorde naar Amsterdam wordt overgeplaatst. Haar enige bezit is het groen emailen trommeltje van haar moeder. Het weggooien kon ze niet, ook al overtreedt ze daarmee de armoederegel. *Oorlogstranen* is een dunne roman over verraad, verzet en opoffering en over de kracht van een belofte. Ondanks het zware thema, is het heel eenvoudig geschreven en leest het als een streekroman. Bent u nieuwsgierig? Doe mee!

Erica Plomp-den Uijl, pastor Streekgemeente Friesland's End
tel 0516 44 14 77; e-mail de.pastorije@hetnet.nl

Febrewaori-tafereel

Ik koem op uut de metro in et oosten van Madrid,
de zonne vaalt op schoenendeuzen vol families.
In trainingspak mit pettien komp hi'j mi'j integen
en wis naor ien zo'n deuze: daor moe'we wezen.

Wi'j zitten an taofel in een kolde woonkaemer
mit een vogel in een kooi en een vlagge van Peru.
Ik doe oons bier uut een flesse en hi'j, zwart haor
geplet onder de pette, prat van zien wark en olders

over een toonladder die löp van Lima töt Madrid
en de vogel kwettert mit. Ik zitte, sloek en luuster,
ritse mien sweater dichte en vold de naarms en bienen.

Hef d'r ooit een oosterse keuning ewest, an de droeven
in zien koele tente, mit boekdaansers en een rieke dis
die daoromme zo goed te passe was as ikke?

Chris Canter, Madrid
In 't Stellingwarfs van de Kop van Overijssel

**Kultuur kan best
zonder... €€€€€**

Wietske

Utersten...

Utersten

D'r is een man in Nederland die roem € 470.000 in 't jaor verdiend. Eerst hadde hi'j mit zien kammeraden bedocht dat meensken mit een topbaene niet meer as de Balkenende-norm verdienen mochten, ongeveer € 180.000. Mar disse zelde man trekt him daor now niet vule meer van an want de rechtsen staon now an et roer en die hebben weinig muute mit topverdienders. Mooi gaon laoten. As ze doodvalen kun zi'j ok niks mitnemen. En nooit jeloers wodden op zokke topverdienders. Ie zollen die gaove ok mar hebben om zovule verdienen te kunnen dat een warkgever roem vier ton veur je over het. Wat moet zoe'n man/vrouw dan een protte veur de baos op et klieid haelen. Aanders is hi'j of zi'j ok te duur veur de keutel toch?

O ja, wat heur ie tegenwoordig over en weer scharp geschimp, veural bi'j de pelisie. Laestdaegs heurde ik zoe'n welbespraakte schimpen: *"Die linkse pessimisten."* Dat vaalt nog wel wat mit doch ik nog. Ik kenne wel een stokmennig die uut een groot gat blaazen, niet pessimistisch binnen, verdienen en bezitten weinig, mar hebben ok wel een 'big smile'. En ze lopen soms over naor de rechtsen mar hebben niet in de gaten dat ze daordeur nog veerder in et moeras wegzakken. Et is ommes algemien bekend: de hieltied meer miljonairs. Zi'j hoeven mit disse regering niks in te leveren. De gewone man die toch al niet al te vule verdiend, die moet inleveren. Et inkomen van de gewone man schommelt om de € 15.000 euro. De pries van gas, waeter en elektrisch is veur heur etzelde as veur de man mit een inkomen van € 47.000 en dan verwaachten ze ok nog van je daj' altid mar optimistisch blieven. Wanneer krie'we oons verstaand terogge om eindelijk wat eerliker te dielen. Grote kloften meensken mit een aandere kultuur hier jaorenlaank hennehaelen en miteten laoten uut de pot van Egypte. Mitdoen an militaire missies die miljarden vargen. Ik vraoge mi'j wel es of, hoe lange ze dit nog volhollen willen. De deursnee Nederlaander die dit eins niet wil, hier toch mit opzaedelen.

Mar zo ziej' ok wel goenend die zitten veer boven de Balkenende-norm mar leven eins onder de armoede greens. Hebben bi'j wieze van spreken nog kraantepepief in et huusien liggen. Ik vreug es an zoe'n persoon: *"Is et now wel neudig om zo zunig te leven?"* "Ja," zee hi'j, *"de medische wereld zal mar wat uutvienen da'j mit et meerste gemak twiehonderd jaor wodden kunnen, dan moej' wel geld hebben want aanders koj' in et laeste te krap omme."* Want dit soorte wil netuurlik niet naor de bi'jstaand om de haand op te hollen. Ieder mar wat in zien weerde laoten...

Henk de Vries

Tresoar bezoekers...

Bezoek aan Tresoargebouw en -website in 2010 gestegen...

Het bezoek aan de studiezaal van Tresoar vertoonde in 2010 een lichte stijging ten opzichte van 2009. In totaal werden er 36.127 bezoeken aan de studiezaal gedaan, een stijging van ruim 4 %.

Ook het bezoek aan tentoonstellingen, rondleidingen, lezingen en educatieve projecten vertoonde een stijging: 15.351 in 2010 tegen 14.481 in 2009.

De stijging van het fysieke bezoek is opmerkelijk omdat een deel van 2010 de publieke ruimten van Tresoar vanwege een verbouwing niet of slecht toegankelijk waren. Duidelijk is dat de nieuwe opzet van de inrichting van Tresoar het gewenste effect heeft op het bezoekersaantal.

Tresoar heeft hierop ingezet omdat bij een aantal collega-instellingen in het land het bezoekersaantal teruggaat vanwege de steeds verdergaande digitalisering van bronnen waardoor veel materiaal via internet raadpleegbaar is.

De hoofdwebsite van Tresoar (www.tresoar.nl) trok in 2010 een kleine 50.000 bezoeken meer dan in 2009 (1.131.241 in 2010 tegen 1.085.806 in 2009).

Tegenover deze kleine stijging staat een ruime verdubbeling van het aantal bezoeken aan de diverse subsites die Tresoar naast de eigen site in de lucht houdt (bijv. www.jongtresoar.nl ; www.oeralindaboek.nl ; www.tolsum.nl ; www.operaesjefers.nl ; www.friesfotoarchief.nl ; www.frieslandzoalshetwas.nl ; www.wumkes.nl).. In totaal ontvingen deze sites 2.980.050 bezoeken tegen 1.412.371 bezoeken in 2009.

Naast de studiezaal en de websites van Tresoar levert Tresoar ook gegevens in de vorm van databases voor andere sites zoals de landelijke stamboomsite www.Genlias.nl (1.958.220 bezoeken) en de provinciale stamboomsite www.Allefriezen.nl (273.437 bezoeken).

'n Bitje Lând van Kuuksen humor

Kumt Grád langs de Maos, ziet ie, det 'ne kél mi zien
hând wa waoter uut de Maos scheidt en 't opdrinkt.
Héj ruopt: "Nie drinke, want dè waoter is giftig!"
Vraogt dieje kél án 't waoter: "Was ist los?"
Ruopt Grád keihard trug: "Ich habe gesagt: Saufen!"

Chris Kerkhoff, Kuuk

Femilie in Platte...

Femiliereunie...

Veurig jaor kree'we opiens kennis an Hindrik Heerschop om een '*Biebel in et Stellingwarfs*' beschikber te stellen zodat hi'j die in Platte - bekend van Otto de Vent die zien onderzuuk naor de volksverhuzing van Stellingwarvers (vnl. uut De Hoeve) naor Platte - anbieten kon. Dat hewwe doe vot-en-daolik toezegd, vanzels. Half december veurig jaor is Hindrik dan ok naor Platte toe west en is een weke naotied deurreisd naor Ripon in Californië om daor ok nog iene te bezorgen. Ooldjaorsdag hawwe Hindrik en Otto een ure veur de radio RWC in Noordwoolde.

Van et bezuuk van Hindrik an Ripon is briedvoerig kondschoop daon in de lokaole kraante, de '*Morgan Hill Times*'. Een week of wat leden hewwe die journalist (Aaron Carnes) van de '*Morgan Hill Times*' vraogd awwe dat stok (mit een petret) uut heur kraante overnemen mochten. We kregen jammergenoeg hielemaole gien bescheid weeromme dat now moe'we van dat stokkien uut die kraante (van 20 jannewaori 2011) mit eigen woorden mar een verhael maeken...

Hindrik was doende mit zien stamboom en omreden zien veuroolden van Ni'jetriene kommen het hi'j in de Stellingwarven zocht om zien 'roots'. Doe hi'j haost wat vaaste leup dee hi'j een oproep op et sociaole netwark 'Facebook' en kwam riekelik gauw (binnen een weke) in kontakt mit meensken in Platte en Ripon. De kraante dot verslag: *Just a few weeks ago, Hendrik flew to Ripon to meet his newly discovered Californian relatives and spent almost a week in Morgan Hill at Martin and Mary Anne's house. Despite having only recently met, they hit it off quickly. It was as though they'd known each other their entire lives. "We are similar. We have the same humor," Hendrik said. He also went on to say that he and Martin's oldest son, Nik in particular acted very similarly.*

Hindrik zocht eins nog krek iene man uut zien femilie waor hi'j niks over vienen kon tot dat kontakt op Facebook: *Hendrik continued his investigation. His luck changed when he looked on a website called findagrave.com. There he found a gravestone for Feike Groen, which was the name of one of Johannes's sons. But the grave was in Platte, South Dakota.*

En de kraante vervolgt: *He learned that Johannes Albert Groen arrived in Platte, South Dakota April 11, 1893 along with his wife and children. They traveled 12 days by sea, five days by train and two by horse and wagon.*

As disse Johannes dan uut de tied raekt trekt zien wedevrouw mit zesse van de tien kiender deur naor Ripon in Californië. De (ni'je) femilie van Hindrik het now et doel om nog es naor Holland te kommen, beslöt et kraante-artikel.

Al mit al: *Hendrik said he had an amazing trip meeting his new relatives.*

Et hiele artikel over Hindrik zien reize is nao te lezen op:

<http://www.morganhilltimes.com/news/272076-a-facebook-family-reunion#>

Wat zien ik...

Geheurd... Praot van de straot op z'n Kuuks

*(oftewel: Kuuks genöl van 'n par Nölers. *)*

Wâ zie'k nou? Kiek nou toch wie we daor ok nog 's hébbe!
Daor hédde hum ok wér. Waor waarde al diejen tied, kél?
Woorde soms ziêk?

Ja, dè waor ik. En nog's nie zó'n kliên bietjen ok nie!
'k Zie op stèrreve nao dood gewést!
Mar nou zie'k, Here zij dank, wér stukke béêter!

Ja, dè kunde verrékkes goêd ziên, degge wer béêter ziet!

Howhow, kiek 's wa béêter. Ik zie wel 'n stuk béêter,
mar 'k zie nog nie héllemól goêd,
want ik zie héllemól nie goêd!

O, ik docht, dè ge krek zént, det 't wér béêter gong.

Dèt is ok zo, mar ik zén ok, de'k nie goêd zie?
Kiek ziede, 't Waar nog stik wa béêter a'k wa béêter zoi ziên.

O ja, nou ge 't zégt, nou zie'k 't. Ge ziet 'n bietje kiepig.
Ge mot án 'nen bril!

Jao, daor zie'k wel vort án toe. Mar nou zie'k wér weg!

Nou, dan zie'k benéêjd hoe ge kiekt as ik oe wér zie mit
zó'n kiéglas op oewe snuffert!

Houdoe Grad!

Houdoe Hannes en tot kiék war!

Kiek ziede....en zo ziede mar!

Chris Kerkhoff, Kuuk

**) Nölers is de carnavalsbenaming voor de Cuijkenaren in deze tijd.*

Grenzen...

Grenzen

't Was een eldere dag en ik liepe met mien dochter van twie joar een endtien te kuieren. Ik droomm `n bettien vurt, zo as det wel vaker giet a'j gelukkig bin. Dach' an later a'k met mien grote dochter saamm `n winkelen zol goan. Oe prachtig zol det w`en as wi-j beiden, ikke nog jong, antrekkelijk en trots a'n pauwe. Zi-j een mooie deerne met een lief gezichien, zo, arns in een grote stad, veur ons plezier uut zollen goan. Ik kon mi-j doar now al op ver-eu`ng. Zo varre was 't nog niet, det zol nog eel wat joarn duren, zie sp`lden now alleen maar achter 't uus.

Wi-j waren inmiddels thuus ekomm, mi-jn meisien ging in de zandbak sp`llen en ik boam an 't wark, de butendeure l`s dan kon ze altied noar binn as ze det wol.

Ik waar' al effm doende toen ik mi-j realiseren de'k eur al een posien niet eurd ad. Gauw noar ben`de. Doar was ze niet. d' Angst sloeg mi-j um 't arte.

Ik riep eur, ik skreeuwm eur name constant deur.

Gien antwoord, de buren kwamm al verskrikt an vlie`ng en begunnen gelieke met te zuken.

Uren z`chten wi-j. Niks worn d'r e-vunn. Ons kind was vurt en bl`ef vurt.

De pliesie worn d'r bi-j aalt. Die z`cht ook met, maar zonder resultaat.

Wat een angst, wat een angst, niks ko'j meer, niet denken, niet `ten, niet sloapm.

Drinken mossen z'oe g`em anders deed ie det ook niet.

Wi-j prakkezeerden ons met mekare de kop gek. Waor zol ons deerntien w`en?

Zol d'r iemand w`en die eur ezien ad? Zol ze in 't water e-vallen w`en? Zol ze met i`ne m`et e-goan w`en?

God wat een ellende, wat een zorgen.

Ele daang vollek um oe `n. Eel lief en oardig, mar ook eel druk in uus, ie konn gien tel met oe beiden w`en.

Mar misskien konn wi-j ook ies niet meer saamm w`en.

In oen eufd gink et mar tekeer.

Ad ik die rotzo boam mar loaten le`ng, dan ad ik misskien ezien woar z' en gunk.

Mien man zei niks, i-j foeteren niet, i-j sk`l niet, i-j skreiden niet, i-j zat maar op een stoel, beweug niet, 't was of e' een mure op e-trukken ad um em en.

Gek worn ik er van, stapelgek, a'k wat zei, eurden i-j mi-j niet, i-j zag mi-j zelfs niet, a'k een arm um em en sloeg, vuulden i-j et niet.

I-J was er en i-j was er niet en ik wus et ook niet meer.

Oe v`lle kan een mense verdraang, woar le`ng oen grenzen.

Drie dagen en nachten waren wi-j ons meisien al kwiet. Wi-j adden soms een uurtien esloapm in 'n stoel, ik ware effm in bedde-kreupm, mar det gunk ook niet.

A'j binnen waren wo'j noar buten, en a'j buten waren wo'j noar binnen.

Ie woalen noast de telefoon zitten en deur 't raam kieken met z`uk oong, o'j misskien oen kind tussen de mensen zaang.

In 't water was ze ook niet e-vallen, want er was in de omgèvige oaveral edregt.
Zol ze bange wèenn, zol ze deur iemand met-e-numm wèenn, misschien deur een
vrouw die zelf gien kinders kon kriëng?
Völle vroang woaras gien antwoord op e-gèemm worn.
En de tied dreijden maar deur. Een normaal mense kon oaste niet vadder lèem, in zo'n
ondraaglijke onzekereid.
In de buurte was de pliesie al e-west umme an iederiéne te vroang of ze wat eurd of e-
zien adden, mar gien mense wus wat.
De meeste buren liepm in en uut en waren vol zorgen um onze kleine meid en ook um
ons.

Stom det gien mense wat e-zien ad, oe kan et meugelijk wèenn, in zo'n dicht bevolkt
land det niemand wat zöt, det gien mense toevallig *die* kante op kek woaras wat gebeurt
wat niet in d'oake is, oen kind kan toch zo niet in lucht opgoan.
Geruchten waren d'r zat.
De iéne ad eurd det er mensen waren die kinders metnamme veur de sex-industrie veur
films en zo.
Die lui skeerden die kinderties metiene de kop kaal en deden ze andere kleerties an, dan
waren ze niet meer te erkennen.
De andere zei weer, det er in de buurte een keerl was die gek was op kleine kinders.
Ach, ik ad die veralen ok wel ies eurd, mar ik ad doar nooit noar e-luusterd, want det
was wat, woar ik elemoale niks van begriëpm kon, dus doar verdiepm ik mi-j gemak-
alleve ook niet in.
A'k doar now oaver noadenke, was det wel arreg naïef.
Mar ik geleuve, det et niet anders ewest zol wèenn, as ik mi-j doar wel in verdiept zol
em.

't Was toch zo stil in uus zonder ons teutebellegien.
Ik oëmm gien strontluiers te verskeunn, woar a'k zo'n èkel an ad.
Ik zol de stront now wel willen opvrèten, az wi-j eur mar weer terug adden.
Ik oëmm gien veraalties meer veur te lèzen 'soams, as ze noar bedde mos.
Ik oem gien sloapliedties meer te zingen.
Gien spellegies meer te doen, mien man was gien peerd meer.
En. . . ik was mien ullepien kwiet, want wat ik deed mos zie ok doen.
Gien geskreij meer snachens as ze wakker e-worn was umme det ze naar e-droomd ad.
Al mos ik now alle nachten een paar uur wakker leëng, ik zol er niet meer anders van
worn. Ie zollen mi-j d'r zelfs niet meer oaver euren
Trouwms ik sliep now ook niet, alleen wat azesleüpies.
De wereld ad ik er veur oaver um aar weer terugge te kriëng.
Ik beloam mi-j zelf van alles, ik zol niet meer dit, ik zol niet meer det, ik zol een goed
mense worn veur iederiéne, as onze dochter mar weer terugge kwamp.
Zie mog ook nog wel wat mankeren.
Fout denken, dach ik dan, det is egoïstisch, mien kind een handicap loaten èm um mien
verdriet te verminderen, Elemoale verkeerd!
Maar dit was toch, wat nooit gebeuren mog! As t'r een God was, dan?
Mar ach, wat denk ik toch raar, wi-j em aar nog àl niet terugge, en wi-j bliëmm
zúken, dag en nacht, èt kan ons niet lös loaten, nooit meer, ons ele lèem niet.
En, wat er nog bi-j kump, mien man en ik kun niet meer met mekare proaten.
Wi-j oalen nog wel van mekare, mar èt lek, of wi-j twie vremden van mekare eworn
bin.

In 't water was ze ook niet e-vallen, want er was in de omgèvige oaveral edregt.
Zol ze bange wèenn, zol ze deur iemand met-e-numm wèenn, misschien deur een
vrouw die zelf gien kinders kon kriëng?
Völle vroang woaras gien antwoord op e-gèemm worn.
En de tied dreijden maar deur. Een normaal mense kon oaste niet vadder lèem, in zo'n
ondraaglijke onzekereid.
In de buurte was de pliesie al e-west umme an iederiéne te vroang of ze wat eurd of e-
zien adden, mar gien mense wus wat.
De meeste buren liepm in en uut en waren vol zorgen um onze kleine meid en ook um
ons.

Stom det gien mense wat e-zien ad, oe kan et meugelijk wèenn, in zo'n dicht bevolkt
land det niemand wat zöt, det gien mense toevallig *die* kante op kek woaras wat gebeurt
wat niet in d'oake is, oen kind kan toch zo niet in lucht opgoan.
Geruchten waren d'r zat.
De iéne ad eurd det er mensen waren die kinders metnamme veur de sex-industrie veur
films en zo.
Die lui skeerden die kinderties metiene de kop kaal en deden ze andere kleerties an, dan
waren ze niet meer te erkennen.
De andere zei weer, det er in de buurte een keerl was die gek was op kleine kinders.
Ach, ik ad die veralen ok wel ies eurd, mar ik ad doar nooit noar e-luusterd, want det
was wat, woar ik elemoale niks van begriëpm kon, dus doar verdiepm ik mi-j gemak-
alleve ook niet in.
A'k doar now oaver noadenke, was det wel arreg naïef.
Mar ik geleuve, det et niet anders ewest zol wèenn, as ik mi-j doar wel in verdiept zol
em.

't Was toch zo stil in uus zonder ons teutebellegien.
Ik oëmm gien strontluiers te verskeunn, woar a'k zo'n èkel an ad.
Ik zol de stront now wel willen opvrèten, az wi-j eur mar weer terug adden.
Ik oëmm gien veraalties meer veur te lèzen 'soams, as ze noar bedde mos.
Ik oem gien sloapliedties meer te zingen.
Gien spellegies meer te doen, mien man was gien peerd meer.
En. . . ik was mien ullepien kwiet, want wat ik deed mos zie ok doen.
Gien geskreij meer snachens as ze wakker e-worn was umme det ze naar e-droomd ad.
Al mos ik now alle nachten een paar uur wakker leëng, ik zol er niet meer anders van
worn. Ie zollen mi-j d'r zelfs niet meer oaver euren
Trouwms ik sliep now ook niet, alleen wat azesleüpies.
De wereld ad ik er veur oaver um aar weer terugge te kriëng.
Ik beloam mi-j zelf van alles, ik zol niet meer dit, ik zol niet meer det, ik zol een goed
mense worn veur iederiéne, as onze dochter mar weer terugge kwamp.
Zie mog ook nog wel wat mankeren.
Fout denken, dach ik dan, det is egoïstisch, mien kind een handicap loaten èm um mien
verdriet te verminderen, Elemoale verkeerd!
Maar dit was toch, wat nooit gebeuren mog! As t'r een God was, dan?
Mar ach, wat denk ik toch raar, wi-j em aar nog àl niet terugge, en wi-j bliëmm
zúken, dag en nacht, èt kan ons niet lös loaten, nooit meer, ons ele lèem niet.
En, wat er nog bi-j kump, mien man en ik kun niet meer met mekare proaten.
Wi-j oalen nog wel van mekare, mar èt lek, of wi-j twie vremden van mekare eworn
bin.

Wi-j raken mekare met woorden niet meer, alleen as 't arde woorden bin die arreg zeer doen, rúzie-woorden.

Deur dit alles bin wi-j beiden andere mensen eworn, en of det weer goed kump?
'k Weet èt niet, misskien raken wi-j mekare ook nog wel kwiet, dan em wi-j beiden niks meer.

Maar misskien kunn wi-j de mure die wi-j umme ons en ebouwd em, stien veur stien, langzaam weer ofbrèken?

As mensen andermans kind kunt ontvoeren dan bin ze et lèem toch eigenlijk niet eweerd, dach ik zo.

Die mensen mossen as straffe, verplicht, ies een posien bi-j ons in uus mutten wèen, konn ze zien wat z' eur medemensen andeden, dan zollen ze zowat nooit weer doen.

Of kun disse mensen doar zomaar teëng?

Bin disse mensen zo ard, det eur arte niet zeer giet doen?

Em ze wel een arte?

Wi-j zullen èt nooit weten, want wi-j zullen wel niet confronteert worn met die persoon of personen en det is goed, want ie zollen oe vergriepm an zu'k soorten, en ook det, mu'j zelf weer verantwoordten veur oen geweten.

Mar a'j et verdriet van ons, alle daang met mun maken, wèèk in, wèèk uut, moand in, moand uut, misskien joar in, joar uut, wo'j net az wi-j gek.

En dan goa'j oen grenzen varre veurbi-j.

Corry Overmars-Kalshoven, Hasselt

Heisterbeistern...

Op iene van mien sneuptochten in de universiteits biebeltheek van Hamburg kwa'k een aorig boek tegen wao'k et woord '**heisterbeistern**' in tegenkwam.

Et woordbeeld kwam me slim bekend veur, vanzels. Et bleek dan ok om een oeroold Nedersaksisch woord te gaon. Aj' je - vaeks wat onneudig - drok maeken om niks of ie bin wat dom an et klimmen, klauteren of ommevrotten dan bi'j an et (omme)heisteren of an et heisterbeister(e)n. Lichtkaans komt dit heisteren van '*haisti*' dat '*haostig*' betekent.

pb

**Website www.fryslan1811.nl vandaag online,
bekijk de geboorteakte van Mata Hari.**

Op dinsdag 1 maart 2011, is het precies tweehonderd jaar geleden dat de burgerlijke stand is ingevoerd. Op die dag werden alle inwoners van Nederland verplicht om geboorten, huwelijken en sterfgevallen te melden op het gemeentehuis. Het was het begin van een persoonsregistratie die, met wijzigingen, tot op de dag van vandaag stand heeft gehouden.

Daarnaast is 1811 ook het jaar van de verplichte registratie van een familienaam en werd de Universiteit in Franeker opgeheven. Een bijzonder jaar dus.

Om deze gebeurtenissen te belichten organiseert Tresoar een aantal activiteiten zoals een studiedag en middag voor Buitengewoon Ambtenaren van de burgerlijke stand, de trouwambtenaren. Tresoar heeft voor 1811 een speciale website gemaakt: www.fryslan1811.nl. Deze is met ingang van 1 maart 2011 online.

De site bevat informatie over De Franse Tijd, Friese familienamen, bijzondere akten van de burgerlijke stand zoals die van Pieter Jelles Troelstra en die van Mata Hari.

Op de site ook fragmenten van het bijzondere verslag dat de jonge Franse ambtenaar P.-J. Gauthier-Stirum schreef over zijn tijd in Friesland en over de Friezen; hij illustreerde zijn verhaal met prachtige tekeningen.

Op de site is ook informatie te vinden over de activiteiten die georganiseerd zullen worden. Binnenkort komt er een interactief gedeelte waar bezoekers informatie kunnen toevoegen over voorouders die in 1811 geboren zijn.

Tresoar, Leeuwarden

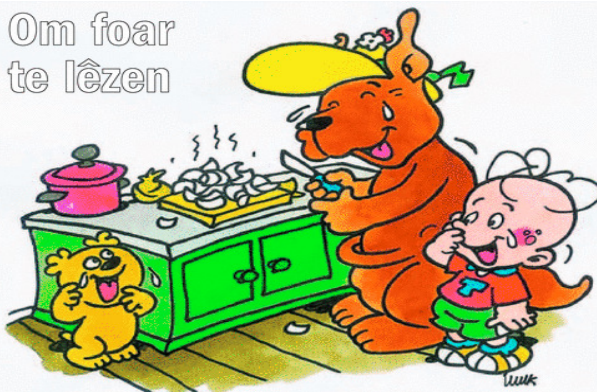
Volgns Giele riemt op 'uwelijk
allinig maor gruwelijk en
ofskuwelijk

Wiechertien

Tomke...

Mit goedvienen overneumen uut: **De Fryslân**
Dit verhaeltien is van: **Riemkje Pitstra**
Et plaetien is van: **Luuk Klazinga**

Om foar
te lêzen

Wêrom gûlt Kornelia?

Tomke boartet mei syn auto.
Kornelia makket iten yn de keuken.
Romke leit in de koer te sliepen.
Ynienen giet it van snuf... snuf... snuf.
It komt út de keuken.
'Romke! Kornelia gûlt!' ropt Tomke.
'Wat soe der wêze?'
Romke sjit út syn koer.
Hark, dêr is it wer.
Snuf, snuf, snuf giet it noch in kear.
Se drave de keuken yn.

Kornelia stiet by it oanrjocht.
Grutte triennen rôlje oer har wangen.
'Och, hast dy sear dean?' freget Tomke.
'Moatsto dêrom gûle?'
Hy aait Kornelia oer har sachte sturt.
Snuf, snuf, docht de snút fan Kornelia wer.
'Bisto soms liik?' betinkt Romke.
'Ik jank ek wolris as ik liik bin.'
Kornelia toetert yn in grutte bûsdoek.
'O, do bist ferkâlden!' ropt Tomke.
'En dan moatsto hieltyd snotterje.'

Kornelia begjint te laitsjen.
'Nee, hear, ik bin net liik,' seit se.
'En ik ha my ek net sear dien.
En ferkâlden bin ik ek net.'
Tomke en Romke begripe der neat fan.
Wêrom moat Kornelia dan gûle?
Kornelia wiist nei it oanrjocht.
'Dêrom gûl ik,' seit se.
Op it oanrjocht leit in planke.
Op 'e planke leit in bulte sipels.
Tomke en Romke kommen tichterby.
Ynienen begjinne se ek te snotterje.
Krekt as Kornelia.
'Hatsjû! Ik fyn it mar gek,' prústet Tomke.
'Wat fynsto gek?' snottert Romke.
'Dat wy janke en gjin fertriet ha,' laket Tomke.
Dan kipert Kornelia gau de sipels yn de panne.
En is it gûlen dien.

Waaromme goelt Kornelia?

Tomke speelt mit zien auto.
Kornelia maekt eten in de keuken.
Romke ligt in de maande te slaopen.
Opiens gaot et van snuf... snuf... snuf.
Et komt uut de keuken.
'Romke! Kornelia goelt!' ropt Tomke.
'Wat zol d'r wezen?'
Romke vligt uut de maande.
Heur, daor is et weer.
Snuf, snuf, snuf gaot et nog een keer.
Ze stoeven de keuken in.

Kornelia staot bi'j't aanrecht.
Dikke traonen rollen heur over de wangen.
'Och, hej' je zeer daon?' vragt Tomke.
'Moej' daaromme goelen?'
Hi'j aait Kornelia over heur zaachte stat.
Snuf, snuf, dot de snute van Kornelia weer.
'Bi'j' seins lelk?' roest Romke.
'Ik goel ok wel es a'k lelk bin.'
Kornelia toetert in een grote buusdoek.
'O, ie bin verkolen!' ropt Tomke.
'En dan moej' de hieltied snotteren.'

Kornelia begint te lachen.
'Nee, heur, ik bin niet lelk,' zegt ze.
'En ik hebbe mi'j ok niet zeer daon.
En verkolen bin 'k ok niet.'
Tomke en Romke begriepen d'r niks van.
Waaromme moet Kornelia dan goelen?
Kornelia wist naor et aanrecht.
'Daaromme goel ik,' zegt ze.
Op et aanrecht ligt een planke.
Op 'e planke ligt een bulte siepels.
Tomke en Romke kommen naoderan.
Opiens beginnen zi'j ok te snotteren.
Krek as Kornelia.
'Hatsjoe! Ik vien et mar gek,' proest Tomke.
'Wat vien ie gek?' snottert Romke.
'Dawwe goelen en gien verdriet hebben,' lacht Tomke.
Dan kiepert Kornelia vlogge de siepels in de panne.
En is et goelen over.

Bi-iproaten...

“Och maot, dak oe ier nouw treffe...”

Ik kwaam heur teegn op de parkeerplaeze achter de Apotheek. Zie kwam net uut 't steegie. Ik kon heur ook niet ontlopen, ik kon gien kaante op.

Oe is't toch mit oe en oen moe. Ik heb jullie nao de verhuuzing nooit weer e-zien. Ik zegge lest nog tegen Jaap, oe solt toch mit heur wezen mit oonze olde buurvrouw. Ik wolle maor dat ze hier nog woonde gezellig een praottie maeken en zo. Ja wi-j hebben saemen vrogger wat of e-breit en e-kaort en toen joen vae nog leefde gingen wi-j zundaags altied fietsen naor de faoke in aovelte. Ik wiet 't nog wel over dat padtie an 't ende van Kallenkote bi-j Pekel langes en bi-j de dikke stienn aten wi-j dan altied een appeltie en drunken wi-j wat karnemelk dat vund oen vae zo lekker.

Wi-j kreegn ies een keer een dikke reegnbuie op de te-roggeweg en naarns konden wi-j schuuln. Ja in een schuure bi-j een boerderi-je maor daar zat een grote hond en daar was oen moe zo bange veur. Zeikte nat waarn wi-j. Ik binn wel een weeke verkolden e-west. Ja een gezellige tied was dat daar denk ik nog vaeke an maor ja dat komp niet weer te-rogge.

Ik probeerde ur tussen koemen mit de opmarking van mit mien moe is niet zo best. Zie wet niet zo veule meer en zit in 't verzorgingstehuus op de gesloten afdeling. Maor tevergeefs zie raetelde gewoon deur.

Der is mi-j toch wat in jullie olde huus e-koemen woonn nouw dat wi-j niet weten. D'ele dag de muziek an van die piratenplaeten, ie wordn ur gek van. En hi-j, hi-j het nog nooit een slag uut e-voerd en zi-j de hele dag op de konte. En van die halve wilde jongn mit van die hollandse bekken en katten en knienn en ook nog zon grote hond. Nog nooit gien doekie over de ruuten had. Wat zalt daar stinken in huus. Zie hebben van alles ie snappen 't niet, een auto, mooie fietsen en wat al niet meer. An de tuun hebben ze nog nooit wat e-daen 't gros staot wel een meter hooge. Ik zegge al teegn Jaap: ie kunn ook beter thuus blieven van oen waark, dan hej 't veul beter. Maor Jaap zeg dat 't van zelf wel mis lop want zie zullen wel een wietplantage op de zolder hebben want 't locht braand ook altied op zolder. En zie hebben ook tatoeages en dat hebben die lui allemaole.

Zeg... de buurvrouw van de overkaante, dat olde meense mit die zeune in huus die is ook verhuusd. Die is naor de binnenstad e-gaon. Dat wol ze altied al. Zie hef die zeune van heur mit e-neumen. Die vent is toch ook wel in de vieftig? Zo jong is hi-j niet meer. Ik vun 't altied een raer vent-tie, brrrr, om bange van te worden. Ik viend niet fris zo iene. Of solt zo ientie wezen die op kerels vaalt want ik hebbe um nog nooit mit een vrouwe e-zien. Ik wiete 't niet, ik wiete 't niet. Maor hi-j mot 't zelf weten, as hi-j 't maor niet bi-j mi-j in de buurte dot.

God maot dak oe hier nouw treffe, dat ak niet verwacht. Ik koeme zo vaeke in de stad en ik zie oe nooit. Jaap zee al die binn vaste weer verhuusd of zie binn dood naotuurluk. Maor ik hebbe niks e-lezen in 't olde wief. Nouw, ik moet naor huus want 't is al zowat half vieve en Jaap komp zo thuus van zien waark en hi-j hef ur een hekel an ak niet thuus binn as hi-j thuus komp. Keerlns 't bint nog net kiender. Nouw, doe joen moe de groeten en tot ziens he! En jullie moen ies langs koemen, vind Jaap ook leuk.

Dat vienk nouw zo mooi he, ies even bi-jproaten, mompelde ze onder 't wegfietsen. Dan bi-j weer helemaol op de hoogte. Ik zal 't Jaap vertellen dak oe e-spreuken hebbe, reup ze nog een keer half omme kiekend an 't ende van de parkkeerplaetse vlakbi-j de baanke.

Doej!!!

Harm Cramer

Priiswinners Koesboek...

Priiswinners 'Koesboek fotowedstriid' nei foarstelling *Tomke siket om 'e kluts...*

Bernedeiferbliuw Bernefleur yn Balk en de pjutteboartersplakken It Protternêst yn Blauhús en Humpie Dumpie yn Nijlân hawwe de moaiste foto's ynstjoerd foar de Koesboek fotowedstriid.

De fotowedstriid wie in aktiviteit fan it Sintrum Frysktalige Berne-opfang (SFBO) yn gearwurking mei de Stichting It Fryske Berneboek (IFBB) en Tresoar op de Nasjonale Gedichtedei fan 27 jannewaris dit jier.

De priis dy't by de fotowedstryd heart is in besite oan de foarstelling '*Tomke siket om 'e kluts'*', in theaterproduksje fan Tryater yn gearwurking mei de Afûk. Tryater sil spesjaal mei de foarstelling nei de ynstellingen ta komme, sadat de bern dêr mei de liedsters genietsje fan de aventoeren fan de pjuttefreontsjes Tomke en Romke.

Alle ynstjoerde foto's binne oant maaie ta te besjen op www2.tresoar.nl/gedichtedei.

De sjuery, dy't bestie út Carla van der Heijde, de yllustratrise fan it Koesboek, Petra Renema fan de Stichting Kinderopvang Zuidwest Friesland en Haye Bijlstra, meiwurker ynformaasje en presintaasje by Tresoar, hat benammen sjoen nei de sfear dy't op de foto's te priuwen wie, it omtinken foar it foarlêzen en de wille dy't de bern belibben oan de aktiviteit. Boppedat moasten it boek en de koesers op de foto's te sjen wêze.

Op de Nasjonale Gedichtedei waard op 100 twatalige pjutteboartersplakken en bernedeiferbliuwen foarlêzen út it Frysk/Nederlânske dichtbondeltsje '*Koesboek*' fan Baukje Wytma en Carla van der Heijde.

Op in soad plakken kamen de bern yn piama nei de berne-opfang of it pjutteplak. Dúdliker koe it tema fan de Gedichtedei, '*Nacht*', net útbylde wurde. Jonge bern binne sljocht op rymkes en ferskes dy't tagelyk tige geskikt binne om harren op 'e smaak te bringen fan bernepoëzij.

Brink...

Et zelsstaandig naemwoord 'brink' (*brinc*) is vanoolds ok een typisch Saksisch woord veur gröslaand, dörpsplein, raand of walkaante. Een '*brekka*' was een steile heuvel en '*brunkel*' nattig of sompig gröslaand. Et woord 'brink' komt lichtkaans uiteindelik uut de bosbouw van eertieds en was doe een opsmeten wal rond een stok bouwlaand.

pb

Dreugkloot...

Dreugkloot...

An 't aende van veurig zoemer wa'k veur wat onderzoek van oolde dokementen even in de biebeltheek van et Nedersaksenlaand. Wiels ik hielemaole in de wolken al een peer ure in oolde boeke- en mapperommel omme zat te sneupen komt d'r een - zo te zien - hiel aorig maegien mien kaante oplopen en schoeft an bi'j 'mien' studeertaofel. Ze blaedert ok wat in een groot boek omme en wiels ik even rechtop zitten gao om over wat nao te daenken tref-fen oonze ogen mekeer opiens. Blikber komt ze hier wel vaeker en kent ze alleman die hier komt want ze vragt me a'k ni'j bin in disse hoeke van de studeerzael, en wao'k naor op te zuke bin. Briedvoerig zet ik uut aende mit uut te stokken da'k vanwegens oolde doke-menteboel over laandrecht en meer van zoks van oonze 'terra Stellingwarf' op onderzoek uut bin.

Now, mar dan hadde zi'j wat veur mi'j da'k beslist zien mos. Mar dat was hier niet in de biebeltheek mar dan mos ik mar even mitkommen. Slim ni'jsgierig rumde ik vot-en-dao-lik mien 'studieboeken' an kaante en gong mit heur naor buten, naor de auto. A'k mar aach-ter heur an rieden wol, dan zol ze mi'j wat zien laoten da't vast interessaant wezen zol.

We bin wel haost een halfure deur et oolde Saksenlaand reden en ik hadde bi'jtieden muui-te om heur bi'j te biezen. In een gewone volksbuurt zette zi'j heur auto an de kaante op een parkeerstroke en ikke mientes d'r aachter. Ze leup al op mi'j toe en dee alderdeegst de deure veur me los. Ik begreep dawwe hier vanargens wezen mossen veur - lichtkaans - nog ooldere stokken over oonze terra as die van 1304! We leupen naost mekeer naor een huus wao' zi'j de sleutel van hadde en de veurdeure losdee. Ze leut mi'j veurgaon en in de gang leut ik heur weer veurgaon. Doe dee ze een kaemerdeure eupen en zee da'k et mi'j daor mar even '*gemutlich*' maeken mos wiels zi'j naor naor boven gong.

Nog gien twie tellen laeter kwam ze al weer beneden en hadde wat makkeliks anstruupt. Mit beide hanen hul ze een - zo te zien oold - boek vaaste en kwam naost me op de grote baank zitten. Mit dat ze et boek eupenslat ha'k et deur. De KamaSutra! Wat hadde dit boek now toch mit de oolde laandrechten van Stellingwarf te maeken, scheut nog even deur me henne. Suffert, da'k binne. Et gong heur vanzels hielemaole niet om oolde boeken mit vaeks onneuzele oolde verhaelen en plaeties. Dit was gewoon een maegien die et verleiden van oolde mannegies tot keunst verheven hadde. Mit een betien gelok hadde zoe'n oold mannegien ok nog wat centen in de knip en daor was et heur vanzels bi'j slot van zaeke om te doen.

Ze stelde uut dawwe tegere dat boek mar wat deurblaederen zollen in de hope dawwe wat interessaants tegenkwammen. Hiemaole van de riebeles zo'k mi'j ok nog haost gaon laoten en heur spullegien mit speulen mar ik pakte me nog krek op 'e tied heer, kwam in de bie-nen en leup alvast naor de deure. Mit een klap sleug ze et boek dichte en reup me - zuver in 't Stellingwarfs - bi'j et votgaon nog nao: *dreugkloot..!*

pb

Een gedichien van Kniggien

*Zeg Giele, 'eb ie dat vrogger
ook wel ies mit 'emeuken, dat
aj staepelgek waar'n op een
maegd en dat ze ummeaank
'adde mit een verkeerde
vent?...Nee?... daor geleuf ik
niks van.*

*Jaor'n 'eleen was ik 'elemaole
weg van Berendina, maor zi'j
skarrelde mit zo'n grootbek in
zo'n modern jassien.*

*I'j reed op zo'n snelle
Kreidlerbrommer en zi'j zat
mit wapperende 'aoren bi'j
dee patser achterop en Oh...
wat was ze gek op om.*

*Vrouw'n 'ol'n van spanning
Giele, d'r bin d'r zulfs dee
corresponderen mit criminelen
in de gevangenis, maor ze
vergeten, dat as ze d'r alleen
zichzelf mit èm.*

*Maor luuster'n naor goeie
road?, niks t'r van.*

*Maor 't is al weer lange
'eleên., maor ik dochte d'r zo
moar ies an. Zodoonde.*

Kniggien

Mien Moat "Kniggien"

Kniggien is een man van de natuur en i'j leeft van de wiend as 't mot., i'j vangt een vissien en streupt een 'aeze of een fezaante, veule meer 'ef i'j neet neudig..., nao elke reize meert ie weer of en lig dan mit zien bootien aarns bi'j Gietern, Oss' nziel of in de Kuunder

Berendina

't Kan neet Berendina
'k 'ebbe 't oe nog zo 'ezegd.
't Bin allennig loze woorden,
maor i'j meent ze toch neet echt.
Zien luchtige praot is aarg in trek,
maor an liefde Berendina,
'ef i'j een 'opeloos gebrek.

Geleuf mi'j Berendina.
Want veur een maegien zo as oe
zal de zonne nooit meer skiên.
Geef dit toch ies een keertien toe.
Zien respect zal nooit bestaon.
I'j 'ef alleen zelfzucht en bedrog
'oge in zien vaendel staon.

'Eb geduld Berendina,
want 's-eerdaegs komp een dag,
dat aj in miên wereld bliede wôr'n.
Zonder leûngs, angsten of verdreet.
Oen liefde zal in mien naarms rusten.
Of Berendina zie'j dat neet?

Kniggien

Volksverhaelen... (22)

In 1995 stuurde Jannie D. uut Wolvege veur de Oolde Pookpries zoe'n 120 mit de haand schreven bladzieden in van een vertaeling van *'Bekende oude volksverhalen'*. Jannie het doe liekewel de pries niet wunnen, dat wodde Jan Oosterhof van Steggerde. In een brief van de *'Warkgroep Oolde Pookpries'* wodde Jannie liekwels slim prezen veur heur wark en ze zollen et prachtig vienen as heur vertaeling nog es op de legere schoelen inzet wodden kon bi'j et vak Hiemkunde. Daor is neffens oons an now toe niks van kommen mar wi'j vienen de verhaelen ok best de muuite weerd...

Et vunnen geld...

In een klein dörp, vlak bi'j de stad Kampen, woonden es een man en een vrouw. Ze hadden een protte kiender, mar weren arm. De meeste tied brocht de familie deur mit visken, weven, wildstrikken en vallen zetten. Op een aovend, doe de kiender al sleupen, gong de man nog even naor zien zalmfoeke en vossevalle te kieken. Onderwegens daorhenne vun hi'j op 'e straote een grote zak mit geld.

Hi'j keek niet meer omme naor de uutzette vossevalle. En ok niet meer naor de zalmfoeke. Hi'j gong vlogge op huus an en zol zien vrouw hiel bliede maeken, want now weren ze riek. Mar doe hi'j haost thuus was, bedocht hi'j him.

"A'k mien vrouw vertelle, da'k een zak mit geld vunnen hebbe," flitste et deur zien heufd, "dan wet morgen et hiele dörp dat. Want mien vrouw is een grote klets-kouse. Die kan gien geheim beweren." Hi'j gong weeromme naor et plak, waor hi'j de zak vunnen hadde en zette die achter een dikke boom.

Doe gong hi'j naor de vossevalle en even naotied naor de zalmfoeke. In d'iene zat een vos en in d'aandere een zalm. Hi'j sleug de beide dieren dood, stopte de vos in de foeke en de zalm in de vossevalle. Doe toogde hi'j naor huus, naor zien vrouw, die banig zat te weven.

"O, lieve vrouw," reup hi'j, en dee krek as hi'j gloepend schrokken was, "komme toch es mit. Et is t'aovend zo duuster buten... ik was werachies verdwaeld..."

De vrouw bedocht heur gien mement. Ze kwam in de bienen en gong mit heur man mit naor buten. Op heur pad mossen ze bi'j et gemientehuus langes, daor laete nog locht braande, omreden een bediende de boel an et hemmelen was.

"Ziej' dat, man!" zee de vrouw. "D'r braant werachies nog locht in et gemientehuus. Is dat niet nuver?"

"Dat is et grif," zee de man doe. "Et is now zeker de nacht, dat de bediende mit de duvel afrekent."

"Wat zeg ie me now?" vreug de goedgelovige vrouw. "Is dat echt waor?"

"Netuurlik," zee de man. "Weej' dat nog altied niet? Ienkeer jaors dot de bediende dat." Van die mitdieling keek de vrouw wel op. Even naotied weren ze bi'j de zalmfoeke. Daor vunnen ze een vos in. En in de vossevalle zat een dikke zalm.

"Wat nuver," vun de vrouw.

"Ja," zee de man. En doe gongen ze naor huus.

"Ik leuf, dat et regent," zee de man. "Lao'we even onder die dikke boom staon gaon te schoelen, want ik wil niet nat wodden."

"Ae, toe now even," zee de vrouw. "Ik vuul gien druppel." Toch dee ze wat heur man veurstelde. En doe zag de vrouw de grote zak mit geld staon.

"Dat is lekker!" juichte de vrouw. "Lao'we vlogge maeken, dawwe d'r mit thuuskommen. Gieniene mag et zien en weten."

"Zo is et," zee de man.

Mar et duurde niet lange, of de vrouw kon et niet veur heur holen. Zij vertelde et an een buurvrouw. Die beloofde, et an gieniene deur te vertellen. Mar die buurvrouw vertelde et toch weer an een aandere buurvrouw. En die vertelde et weer an een ander. Op den duur wus et hiele dörp, dat de man en de vrouw een zak mit geld vunnen hadden. De borgemeister heurde et ok. Doe mossen de man en de vrouw bi'j him kommen, want aj' wat vienen, dan moej' dat angeven. En dat hadden de man en de vrouw niet daon.

"Wij hebben gien geld vunnen," verklaorde de man mit een ernstig gezichte an de borgemeister.

"Jow vrouw het et tegen de buurvrouw zegd," zee de burgemeester.

"Och ja," lachte de man. "Mien vrouw! Die zegt zovule vremde dingen. Pattietoeren is ze niet goed bi'j't heufd!"

"Wat zeg ie me daore, man!" reup de vrouw lelk uut. "Wat ik zegge is waor! Ie moe'n mi'j niet veur halvewieze verklaoren. Ik wete nog krek op wat aovend et gebeurd is."

"Wanneer was et dan?" zee de man.

"Now," gong de vrouw veerder, "et was die aovend, doe de bediende in et gemientehuus mit de duvel ofrekende. En doe we in de zalmfoeke een vos vunnen en in de vossevalle een zalm."

"Wat zee 'k jow, borgemeister," lachte de man. "Wat zeggen jow now van zo'k praot van mien vrouw?"

"Ja, ja," nikte de borgemeister, "ik heur et al! Gaon jow mar vlogge mit je vrouw naor huus toe!"

Jannie D.

Giele 'ef liever geliek dan geluk.

Wiechertien

God allemachtig...

Is God almachtig of genoeg...

Domenee dr. Rienk Klooster preekte veurig jaor september in de dörpskarke van Oosterwoolde over et verschil tussen God as '*Almachtig*' en God as '*Genoeg*'. Klooster is een peer jaor leden (mit nog een peer anderen) ok serieus an et biebelvertaelen sleugen en komt dan al gauw zovule perblemen tegen dat ik je veurzegge dat hi'j gienertied mit een vertaeling kommen zal. Ik hebbe al eerder een biebelvertaeler zeggen heurd: "*De theologie zit mi'j in de wege.*" Zo zal et Klooster c.s. lichtkaans ok vergaon.

Klooster geleuft - neffens eigen zeggen in die preek - niet in een God van de '*almacht*' mar wel in een God van '*genoeg*'. Wonder, veur iene die zovule in disse richting studeerd het. Wonder om wel in een sprokien van een zekere rabbie Simeon en een kepotvalen stien te geleuven en dan te stroffelen over et gebruik van de titel '*God, de Almachtige*' dat in oons westen toch zo inburgerd is. Et dri'jde in disse preek veural om dat iene Hebreeuwse woord '*sjaddaj*' (יְהוָה, ok wel schreven as: *shaddai*). Een woord dat bi'j de Joden ok veurkomt op een schild (*mezuzah*) an de deurpost van een huus (*bescharmer van et huus*). Over et generaol neumen wodt dat woord in alle taelen haost altied vertaeld mit oons '*Almachtige*'. Lieke makkelik wodt et '*El sjaddaj*' vertaeld as '*God uut de bargaen*' en dan wel in verbaand brocht mit et anrieken van de tien geboden an Mozes. Aj' alles zo tot op de letter perberen willen te vertaelen dan koj' an ien meenskeleven tekot, kan 'k Klooster wel verzekeren. Dan meuj' wel een katte mit zeuven of negen levens wezen, alliend dan lest en schrift weer zo lastig, wi'k leuven.

Ok een hiele aorige om over te stroffelen is liekt mi'j et geslacht (*m/v*) van Klooster zien God. Een protte van dit soort vraogen hebben wi'j vanzels ok briedvoerig uutpluusd. Zoe'n achttienduzend jaor leden bi'jglieks was et meensdom d'r nog wisse van dat God vrouwelik was. Kenmarken van dat (bi'j)geleuf die wi'j daor alderdeegst in oonze tied nog an over holen hebben bin o.e.: '*moeder natuur*' en '*moeder aarde*'. In de vroegste ooldhied was de '*moeder aller goden*' (de laetere '*Magna Mater*') al bekend en die wodde (vanzels) altied as vrouw uutbeelded.

Nog zoe'n vraoge in dit genre: "*Geleuft Klooster in een drie- of in een twie-ienhied?*" In de Vader, de Zeune en de Heilige Geest of alliend in de Vader en de Zeune en niet in de Heilige Geest, die d'r op et Concilie van Constantinopel in 381 deur de Roomsens bi'j bedocht is? Haost alles in dit '*boek der boeken*' is vaeks veur meerdere uutleg meugelik en dan is et mar krek wat boek aj' d'r naost leggen. "*Gien inkelde verklaoring voldot*", zegt Klooster zien woordeboek bi'j et lemma van '*sjaddaj*'. Mar dat zal wel bi'j meer lemmata staon, bin 'k bange.

Om nog even op dat sprokien van de rabbi Simeon weeromme te kommen. Et woord '*sjaddaj*' wodde deur rabbi Simeon niet begrepen mar doe - in Klooster zien preek - Simeon de stien valen leut wodde et him opiens dudelik. De stien breuk percies middendeur en doe las Simeon '*sja*' en '*daj*' ('*die*' en '*genoeg*'). Kiek, zoe'n verhael, daor heb ik now niet al tevule geleuf in...

pb

Overienkomst en verschil

Wat is et verschil tussen een mietje en een kanjer.

Is er wel een verschil? Van een kanjer wordt ezeit dat die groot is in zien soort.

Now kan et de grootte en breedte van die persoon wezen en dan wordt er ezeit:

"*Kiek die kanjer van een kerel ies,*" maar in dit geval giet et meer uut naor de sportieve prestaties van die kanjers. Neum de alternatieve elfstedentocht, marathons tussen de baergen, in de vrömde, onder ieselijke omstandigheden. Beneden de 15 graoden vorst en bi-j toeren zelfs ook nog flink daoronder. Niet rieden? Oe koem ie d'r bi-j, gewoon gaon! Plakbaand over 't gezichte en om de ti-jen, vooruit er tegenan. Dit is pas echt. Gien bezorgdheid over de longen die een flinke optater kunnen kriegen. Die alle kolde vrieslocht niet kunnen verwaarken.

Wanneer a-j dan alle bezorgdheid rond voetballers lezen die beneden de 15 graoden vorst niet willen voetballen vanweg de gezondheid, wordt et zo zaachiesan dan niet tied dat hier over wordt nao-edocht om dit ook toe te pasen bi-j de marathons en alternatieve tochtrieders, of koemen er dan te veule bemeui-jenissen van kachelzitters? Et is wel zeker dat dizze kanjers er heel aandere over daenken en dit as een 'lachertje' ofdoen. Dizze kanjers gaon nauwgezet te waarke. Nee, et bin beslist gien mietjes, zo dit woord an kleinzielige meensen wordt toebedeeld.

Mietjes die dit '*overdreven en nauwgezet*' bi-j de geboorte em-m mit ekregen maar dan as kleinzielig worden of-emeuken, dus meer as kwetsend bedoeld, is niet goed te neumen.

Waren et dan mietjes die niet wolln voetballen mocht de themperatuur beneden de 15 graoden vorst koemen? Em-m de longen van voetballers minder weerstaand dan die van de marathonrieders? Over bevreuren oorlellen nog niet iens e-spreuken, en mocht dit wel plaese em-m evunden, dan zol dit laeter best in een geheugenkwis trechte kunnen koemen.

Maar er is e-voetbald en gien iene ef er ienige schae van op-eleupen zo te euren. Now dan. Gezeur om niks, dus toch kanjers?

Is er dan ook een overienkomst tussen voetballers en marathonrieders?

Dat is in de eerste plaese dan toch wel de bezetenheid van de eigen sport. Et willen winnen. Eerste worden en op een podium trechte koemen.

Wel is er verschil en dit is dat marathonrieders een plakkie stute zelf mitnemen naor de baene en voetballers et brood mit dik beleg al klaor em-m staon veur de wedstried is of-eleupen, maar ja, as 't joe wordt an-ebeuden dan ku-j dat gewoonweg niet ofslaon. Wie die kaans ef die mot em pakken. Zol iederiene doen.

Et kan vriezen en et kan deui-jen maar wie van mening is dat er ook maar ien meense is die de naoture op een aander spoor kan brengen, die ef et glad mis.

Spierblessures, longen die de kolde niet ankunnen, welk een spannend ni-js was er in de maond Februaori. In die kolde maond waarin de sni-jklokkies al heel nauwgezet de koppies boven de grond staken en now al striedend de tied nemen om et podium te bereiken.

Dat bin toch de echte kanjers.

Femmy Woltman-Groen, Giethoorn

Sammie...

Wi'j kregen een riegel verhaelties van iene die in heur kienderjaoren en een hiel schoft daor-nao, in de Westhoeke woont het. Ze geven de warkelikhied an, zo zi'j die in de dattiger jaoren en in heur veerdere leven mitmaekt het. De verhaelties staon allemaole op himzels, bin oorspronkelijk mit de haand schreven en zullen zolange as de veurraad strekt bi'j toeren 'An de Liende' hongen wodden. De verhaelties bin schreven onder de verschoelnaeme: *'Sammie', Verhaelties uut de Westhoeke.*

.....

Sint-Elmusvuur...

't Was krek nao de twiede Wereldoorlog en ik was nog niet trouwd. In die tieden mos d'r wat verdiend wodden as gezinslid, en as arbeidersdochter wodde ik boeremeid zoas dat doe zo hiette. Vandaege-de-dag hebben ze daor een aander woord veur en dat klinkt wel beter. Ik diende dus bi'j de boer en mos twee keer daegs mit te melken. In et begin wa'k doodsbenauwd veur die grote koenen waoj' dan zomar tegenan zitten gaon mossen mar dat wodde mittertied wel aandere.

't Was in de haast en et was koold en donker, morgens op 'e tied. De boer en de knecht weren al naost de boerkeri'je mit peerd en waegen en mit de bussen, emmers en de zi'je om naor et laand te rieden. Ik was altied as leste want ik mos de deure op slot doen. Doe 'k de sleutel in et slot steuk ston ik opiens van onder tot boven onder de vonken. Ik was doodsbenauwd en sleug as een wilde om mi'j henne mar d'r kwammen de hieftied meer vonken. Mar krek zoas et opiens begon was et nao een posien ok weer veurbi'j. Ik kwam hielemaole van de riegel bi'j de waegen en vertelde de mannen wat d'r gebeurd was. Ze geleufden d'r niks van en dochten da'k gek was en steuken me de gek an en zeden da'k de slaop niet goed uut had. Ik hul de hiele dag vol wat d'r gebeurd was mar ze lachten me vierkaant uut.

Ik bleef d'r al die tied mit ommelopen wat me overkommen was, doe ik op een keer in de kraante leesde over et Sint-Elmusvuur mit alderhaande veurbeelden van meensken die ok es zoks mitmaekt hadden. D'r was d'r iene waor as de hiele fiets onder de vonken ston en die was pardoes de sloot inreden en iene waor et peerd van onder de vonken ston. Doe docht ik weeromme an die keer dat mi'j zoks ok een keer overkommen was en doe mossen de boer en de knecht et wel geleuven vanzels.

Dit verschiensel treedt op wanneer grote laedingsverschillen opbouwd wodden veurdat de ontlading komt. Dan kan et gebeuren dat veurwarpen bi'j de grond zo sterk laeden wodden, dat d'r (positief) laeden vonken uut weglekken. Dit kan bi'j uitstikkende veurwarpen gebeuren zoas antennes en schipsmasten en in dit geval et slot in de deure dus. Dit verschiensel het een grune- of blauw-wit-aachtige kleur. As d'r ok nog een ontlading in de buurte is, kan de bliksem elk mement inslaon. Ik hebbe dus ok nog gelok had dat zoks niet gebeurd is.

Sint-Elmusvuur mag niet verward wodden met bolbliksem, hoewel de twee fenomenen verwaant binnen. Neem mar van mi'j an dat as je zoks overkomt en ie hebben d'r nog nooit van heurd dan raek ie finaol van de riegel.

Sammie

Taeltuun

Vuuf wat minder bekende woorden uut et Stellingwarfs (Haand)Woordeboek:

- bewiefd** - (van vrouwen) er ouder uitzien door het kinderen krijgen
- bewiesien** - 1. een heel klein beetje van iets 2. klein beetje poep, bijv.: 't *Kleine kiend had een bewiesien in de broek*
- bewusken** - veel, vaak gewassen
- bezaachten** - 1. afnemen in pijn, hevigheid, ernst van een verwonding e.d. 2. afnemen in felheid, intensiteit van een ruzie
- bezestigd** - belazerd, gek geworden, bijv.: *Bi'j' now hielemaole bezestigd?*

Tegel(kachel)...

Veurig jaor ha'k et mit een echte 'Neddersaks' over alderhaande soorten van kachels die we vanoolds kenden. Wi'j hadden thuus in de keuken bij'glikeks een oolde witte Kuperbusch *kookkachel* staon die - ok te zoemer - stookt wodde mit takken, turf en hoolt. In de daegelikse eetkaemer hawwe een *hekkieskachel* en in de zundagse kaemer een *heerd* veur kolen en kooks.

Al deurdromende over een *ovend* en een eupen heerd (*heerdstee*) numde de beste man ok et woord '*tegel*' as kachel. Dwas a'k vaeks bin, wol mi'j dat niet an. Een *stienkachel* (van spekstien) zo we die vaeks kennen van boven op de skipiste, wol me nog wel an mar gewoon een *tegel* as kachel, kon 'k niet geleuven. Laestdaegs he'k de beste man opbeld mit de bosschop dat hi'j (vanzels) gewoon geliek hadde.

De heerd was vanoolds dan ok niet vule meer as een heerdstee, een wat anstampde *tegel* van klei (daenk ok an oons 'diggelgoed') die op de grond (vloer) legd wodde en waor dan een vuurtien op stookt wodde. Et gaot bi'j disse *tegel* dan trouwens eins over een '*degel*' die we ok tegenkommen in een oolde drokkeri'je, bi'j een degelpasse. Iene van de eerste degelpassen hadde een - eins wat loshangende - iezeren plaete die ok wel '*tiegel*' numd wodde. Nog eerder wodde dat een *degel*, *tiegel*, *tegal*, *digull* of *deigla* numd. Et ooldste woord da'k vienen kon was '*digula*', ofleided van et warkwoord '*digan*' (degen, deeg maeken). Zoe'n *degel* was dan ok een pot van diggelgoed, ok wel een smultkroes. Et tiedschrift de '*Ovend*' hadde dan ok liekegoed de '*Degel*' hieten kund.

Deur et Latiense *tegula* via *teil*, het et woord veur oonze (was)*tobbe* dezelde komof. Et ommehusselen mit de 'd' en de 't' kowwe veural ok bi'j toponiemen wel vaeker tegen. De *tegula* of *degula* het trouwens ok vanalles te maeken mit een '*doppe*' of een '*duppe*'. Mar hoe dat krek zit? Daorveur za'k van 't zoemer eerst wel es weer naor mien grote kammeraod in et oolde Nedersaksenlaand toe moeten.

Stelling van de maand...

Hiel oold Nedersaksisch zeggien:

Trouwen is, me dunct, is 't paf, is 't ley, se varen al onder cley.

Al dan niet deur een domenee trouwd: we raeken allemaole uut de tied.

(Uut een hiel oold schriffien in een biebeltheek in Neddersassen)

Wi'j' reageren op disse stelling of wi'j' aandere wat An de liende hangen...? Dat kan in 't Nederlaans, et Fries of – bi'j' veurkeur – in 't Stellingwarfs. Veur de aorigheid mag et vanzels ok nog wel es wat een aander taeltien wezen. Et gebruik van niet-Stellingwarfse bi'j'dregen wodt trouwens wel een betien in de haand holen. Opsturen naor: info@stellingwerfs-eigen.nl

Et archief van dit maandblad kuj' vienen op www.stellingwerfs-eigen.nl

Aj' dit blattien niet meer in je aemelbusse hebben willen of weej' nog iene die 't misschien ok (graeg) lezen wil, doe dan mar even een berichien naor info@stellingwerfs-eigen.nl

Et is de bedoeling dat iederiene die wat te schrieven het (een appatte tekening of foto mag ok), dat opsturen kan (in Word-fermaot) en dat et dan zonder vorm van redaktie altied en zonder korrektie(*) plaetst wodt. Altied, wil in dit geval zeggen, ja altied, behalven as et bi'j'glike vluken, schellen, raozen, tieren of dat soorte van rarigheid is zoas dat in de daegelikse ommegang mit mekeer ok niet gebruikelik is. Mar et moet - an de aandere kaante - wel wat lieden kunnen... Een betien reklame, bi'j'glike je eigenmaekte sjem anpriezen of je bedrief gewoon es in de kiekerd zetten, kan ok mar et moet vanzels niet allieend een adverteensieblad wodden.

() Aj' liever hebben dat de roegste schrieffouten d'r even uuthaeld wodden dan moej' dat even angeven.*

Et is de bedoeling dat alleman kaant-en-klaore stokken of stokkies opstuurt. Et ienigste wat de redaktie d'r an dot is et in- en anneneer plakken, wat deengies in rebrieken bi'jenneer zetten, et iedere maand as aemel rondsturen en et as archief op internet beweren en daor ok beschikber maeken om een nommer naor je toe haelen te kunnen (downloaden) as een dokement in DOC- en PDF-fermaot. De voertael is Stellingwarfs (vanzels) mar Fries, een stokkien Nederlaans of een aander - veur oons - leesber taeltien mag ok wel een keer. As et mar wel raekvlakken het mit wat d'r op tael- of kultuurgebied leeft in Stellingwarf.

PAS OP: Iederiene stuurt veur 100% eigen verantwoordelikhied wark in..! Dat gelt liekewel inhooldelik as veural ok mit et oge op auteursrechten...! De redaktie/uitgever nemt hier gienertied verantwoording veur mar schoeft die deur naor de instuurder. De grootte van een dokement - behalven mit foto's en plaeties - het binnen roeme greenzen, gien beparking.

An de liende
mittenneer en veurenneer

* Aende *